Bijlage: Beleidsanalyse hoofdstuk 2.2 landelijk Gebied

Begroting 2016				**Jaarrekening 2016**
Prioriteiten	Concrete acties en mijlpalen* *Mijlpaal: belangrijke gebeurtenis in een project, op weg naar eindresultaat	Middelen / instrumenten	Indicatoren	Realisatie & verantwoording
Realiseren natuuropgave : 1. biodiversiteit en nieuwe natuur 2. 1506 ha nieuwe natuur voor de NNN tot 2028 3. Uitvoeren akkoord van Utrecht (= ganzenakkoord ?)	• Nieuwe natuur ihkv integrale gebiedsplannen - voortzetting reservaat Demmerik; Oostelijke Vechtplassen - afronding Wilnisse Bovenlanden, Modderbeek, en evz Bijleveld - start Peilvak 9 Groot Wilnis, - uiterwaarden neder-rijn (palmerswaard en elsterbuitenwaarden,) • Natura 2000 gebieden: - herstel moerasnatuur Botshol en Noorderpark - ihkv Progr. Aanpak stikstof (PAS) ontwikkelen beheersplannen voor Botshol Binnenveld, Kolland en Overlangbroek • Realisatie ecoducten N226, en N237 mijlpaal 2016: N227 • Mijlpalen: - vaststellen MJP Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 -Aangepaste Landschapsverordening LSV	Natuurbeheer: Budget vanaf 2016 12,5 mln + 1 mln (pag 38) In 2016 voorstel voor verhogen natuurbeheerbudget Nieuwe natuur financieren uit verkoop bbl-gronden gebiedscommissies: 7 mln jaarlijks Planning uit het grondstrategieplan leidend Ruimte bieden in de groene contour voor vrijwillige natuurontwikkeling - zelfrealisatie particulieren Ruimtelijk beleid/ verdienmodellen voor natuurbeheer	Verwerving/functie-verandering nieuwe natuur streefgetal na 2016 totaal: 400 ha Inrichten nieuwe natuur streefgetal na 2016 totaal: 1000 ha Te realiseren ecoducten Streefgetal na 2016 totaal: 2	Indicatoren: cumulatief gerealiseerd Functieverandering: 547 ha Nieuw ingericht: 1346 ha Ecoducten 3 Begrotingswijziging (en) niet opgenomen in de Jrk. vraag 5: Verkoop BBL gronden/ grondtransacties ihkv. AVP. Het saldo van de grondtransacties is niet navolgbaar: op pag. 151-152 staat verkoop van bbl-gronden vermeld, maar hoe past dit t.o.v. het voornemen uit de begroting? Vraag 6 Zelfrealisatie natuurdoelen is niet succesvol Hoe komt dat? -Deze vraag is niet precies genoeg geformuleerd en daardoor niet beantwoord: De vraag betreft de kernkwaliteiten landschap, dit is door agrarische collectieven nauwelijks opgepakt (pag. 42 van de rekening).
Terugdringen overzomerende ganzen	Rustgebieden overwinterende ganzen Vergoedingsregeling Ontheffingen jachtverbod	Beheerplannen voor natura 2000-gebieden Botshol, Binnenveld, Kolland en Overlangbroek		Beheerplannen Natura 2000 zoals genoemd zijn gerealiseerd PAS: doorwerking in juridisch instrumentarium is geregeld

Reeën beheer	Voorkomen aanrijdingen op risico locaties	PAS voor verminderen stikstofuitstoot Voorbereiden wet Natuurbescherming		Wet natuurbescherming: Koersdocument, natuurvisie, beleidskader en verordening vastgesteld Vraag 7 Reeënbeheer: De teksten hierover zijn weinig concreet en geven geen handvat voor oordeelsvorming: Hoe groot is het probleem, is er een planmatige aanpak, is die doelmatig? Vraag 8 PAS en natura 2000 gebieden: In de begroting zijn 4 projecten genoemd, in de rekening staat een tabel met 8 projecten waarin ook andere provincies als voortouwnemer. Staat hier dat er geld is verschoven naar andere projecten?
Versterken leefbaarheid kleine kernen	Maatwerk gericht op o.a. stimuleren innovatieve vervoersoplossingen, snel internet, dorpsontwikkelingsplannen, sociale samenhang stimuleren , marketing kleine kernen, evt. woningbouw • Landschapscafés • MJP Agenda Vitaal Platteland (AVP) 2016-2019 • Aangepaste verordening LSV	• Cofinanciering • EBU (programma 4) • CLLD/Leader • Provincie verbindt	Uitvoeren kavelruil in 2016 10 stuks Percentage binnen de termijn afgegeven vergunningen /ontheffingen 2016 90%	AVP heeft drie hoofdlijnen: snel internet, verkiezing TOP-dorp, subsidieregeling leefbaarheidsprojecten Vraag 10: Het AVP is een groot programma waar véél geld in omgaat. In de verantwoording is niet te zien waar het geld aan is uitgegeven? Indicator Kavelruil: in 2016 3 grote, totaal 21 Vergunningverlening: wisselend resultaat door juridische procedures. Als je stikstof buitenbeschouwing laat is indicator in het laatste kwartaal gehaald.
Rendabele en duurzame		POP 3 programma		POP; 3 tenders ingeschreven, 15,1

landbouw				Mln aangevraagd
Behoud en bescherming landschap	Invoering wet natuurbescherming Provinciale landschapsverordening doorlichten Handhaving door RUD	Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen Subsidies voor landschapselementen in subsidiestelsel natuur- en landschapsbeheer Structureel budget voor landschap		Wet natuurbescherming, zie onder natuuropgave Landschapsverordening opgenomen in verordening natuur en landschap Niet succesvol: landschapsverbetering door agrarische collectieven (pag 42 rekening) Herformulering vraag 6: Betekent dit dat subsidies ihkv. Natuur- en landschapsbeheer (nog) niet effectief instrument zijn?
Leegstand agrarisch vastgoed: -landschappelijke kwaliteit -tegengaan verrommeling - leegstand voorkomen	Inventariseren probleem Stimuleren circulaire bouw agrarische opstallen MJP Agenda Vitaal Platteland 2016-2019			Onderzoek leegstand uitgevoerd
Bodemdaling: Houdbare oplossing voor probleem bodemdaling Visie op houdbare inrichting /gebruik veenweidegebied op lange termijn	Kennis en innovatieve oplossingen ontwikelen , project polder Portengen samen met wateschap, gemeente, bewoners		Hogere grondwaterstand veengebied Streef 2016: 800 ha.	-Portengen: gesprekken zijn gestart -Geen peilophoging Wilnisse Bovenl. -38 ha onderwaterdrainage Zegveld -Veenweide afremmen bodendaling: 10 projecten gesubsidieerd Indicator gerealiseerd: 58 ha.

Begroot Totaal 51,535 MLN lasten		baten 23.077	Jaarrekening 64.573 (incl. recreatie en erfgoed)	Financiële verantwoording: Vraag 11: Wat betekent de administratieve inhaalslag die in het AVP is gemaakt? Vraag 12: Overige kleine verschillen: deze komen door de hele rekening terug in tabellen, alles bij elkaar een behoorlijk bedrag. Is er wel scherp genoeg begroot? Vraag 13: Reserve landelijk gebied onttrekkingen (pag 44) Graag uitleg bij de toelichting. Wat staat daar?
Structureel materieel 33.779 apparaatskosten 12.343 incidenteel 5.413				
kwaliteitsverbetering natuur en landschap	2.268			
agrarische zaken en plattelandsontwikkeling	427			
programmering en agenda vitaal platteland	46.402	baten 22.986		
vergunningverlening en handhaving groene regelgeving	2.438	baten 91		
			Natuurontwikkeling 39% 25.348 Natuurbeheer 22% 13.986 Landbouw en landschap 10% 6418 Bodemdaling 1% 1040 Recratie en erfgoed 15% 9570 Overig 13% 8212	

Antwoorden

Nr.	Vraag	Antwoord
5	Grondtransacties in het kader van AVP: het saldo van grondtransacties is niet navolgbaar; verkoop van bbl-gronden is terug te vinden op pag. 151, 152, maar hoe deze transacties passen bij de voornemens uit de begroting?	In de begroting 2016 is 400 ha verwerving / fuctieverandering nieuwe natuur opgenomen. Er is 537 ha gerealiseerd. Daarmee is deze indicator ruimschoots gehaald. Dit neemt niet weg dat er in 2016 maar een beperkt aantal hectaren is gerealiseerd. We liggen echter over het totaal bezien nog op schema. Het aantal gerealiseerde hectaren natuur schommelt sterk per jaar (blijkt ook uit eerdere jaren). Dit komt doordat gebiedsprocessen voor verwerving en functieverandering vaak langjarige processen zijn.
6	Zelfrealisatie natuurdoelen door particulieren is niet succesvol. Dat wordt benoemd, maar niet toegelicht, Is er een vermoeden hoe dat komt?	Noch in de begroting 2016, noch in de jaarrekening 2016 is opgenomen dat particulier natuurbeheer niet succesvol zou zijn. Wij begrijpen deze opmerking niet. Er is de afgelopen jaren juist een groot areaal particulier natuurbeheer bijgekomen zoals Peilvak 9, Veldwetering en Bovenlanden, waarvan de inrichting in 2017 of 2018 wordt afgerond.
7	Reeënbeheer: bij herlezing zijn de teksten hierover weinig concreet; hoe groot is het probleem, is er een planmatige aanpak, is die aanpak doelmatig. Is uit de tekst niets over op te maken.	Het antwoord in de jaarrekening was zeker niet bedoeld om het probleem, de aanpak, etc. te duiden. Het te melden resultaat is dat de door PS ingevoerde nieuwe provinciale beleidskoers m.b.t het reeënbeheer provinciebreed is doorgevoerd. De breed samengestelde reeënbeheercommissies per wildbeheereenheid zijn ingesteld en alle wildbeheereenheden hebben ondertussen hun werkplan opgeleverd aan de Faunabeheereenheid. Op basis daarvan wordt het ree beheerd. Het werkplan is opgesteld binnen de kaders van de Wnb, Beleidskader Wnb en Faunabeheerplan van de FBE Utrecht. De tekst in de jaarrekening gaat dus om het invoeren van de nieuwe sturing van het reebeheer via het werkplan.
8	PAS en Natura2000 gebieden: in de begroting zijn 4 projecten benoemd; in de verantwoording verschijnt een tabel met 8 projecten, ook met andere provincies als voortouwnemer. Staat hier dat er geld is verschoven naar andere projecten?	Nee, dat is niet het geval. De provincie is voortouwnemer bij 3 projecten: - Binnenveld - Botshol - Kolland en Overlangbroek (is samen 1 project) De provincie heeft middelen beschikbaar (vanuit het Rijk) voor maatregelen die op haar eigen grondgebied plaatsvinden. Er zijn geen middelen verschoven naar projecten buiten onze provinciegrenzen. Er staat alleen dat andere provincies verantwoordelijk zijn voor de overige projecten.

9	N.b. de vergunningverlening en handhaven van groene wetten; ligt dat nu bij de RUD en dus opgenomen in begroting en rekening van de RUD, of zitten die bestedingen wel hierin de begroting en rekening? Flexibel budget RUD voor groene wetten is niet benut?	Nee, enkel handhaving groene wetten is via de dienstverlenende opdracht (opdrachtgeversunit) belegd bij de RUD. Vergunningverlening groene wetten zit nog steeds bij de provincie. Het genoemde flexibel budget is bedoeld om incidentele projecten of onvoorziene zaken snel op te kunnen pakken. In 2016 heeft de focus gelegen op het aanstellen van de 2 groene boa's. Daarnaast zijn de voorbereidende taken voor de Wet Natuurbescherming uitgevoerd binnen de lumpsum. Er zijn in 2016 geen andere incidentele projecten geweest. Hierdoor is het flexibel budget niet volledig aangewend.
10	Actieprogramma Vitaal Platteland: groot programma waar veel geld in zit. Mar waar wordt het aan uitgegeven? Daarvoor moetje de in de tekst op zoek, en dan nog vind je het niet terug.	In de jaarrekening is het programma Agenda Vitaal Platteland als één budget opgenomen. Het programma is echter onderverdeeld in ruim 400 projecten (WBS-elementen) waarop goed te volgen is waaraan de middelen worden besteed. Het is uiteraard niet mogelijk om over alle 400 projecten te rapporteren in de jaarrekening. In het cirkeldiagram in paragraaf 2.2.4.1 is een onderverdeling gemaakt over de verschillende thema's binnen programma 2. In de bijlage zit een nadere uitsplitsing van sec het programma AVP.
11	Wat betekent de ádministratieve inhaalslag die in het AVP is gemaakt?	In de AVP-periode 2012-2015 zijn diverse verkopen gepasseerd waarvan de middelen onterecht zijn toegevoegd aan de middelen voor het Akkoord van Utrecht (grond voor grond) in plaats van aan het Revolverend Fonds. Om dit te corrigeren is via de lastenzijde van de projectadministratie (projecten P.2502 t/m P.2504) geld overgezet naar de batenzijde van P.2501 (het Revolverend Fonds). Door deze manier van correctieboeken komen transacties in de jaarrekening zowel tevoorschijn aan de lastenzijde als aan de batenzijde. Hierdoor onstaat een vertekend beeld van een grote overschrijding op zowel lasten als baten terwijl het eigenlijk een 'administratieve boeking' betreft van eerder verkeerd geboekte middelen.
12	Óverige kleine verschillen: komen door de hele rekening terug in tabellen, alles bij elkaar toch wel een behoorliik bedrag. Is er dan wel scherp genoeg begroot?	Het is niet te voorkomen dat er verschillen ontstaan tussen begroting en realisatie. Zeker niet binnen programma 2, waar de grootste kosten worden gemaakt in grondaankopen ten behoeve van natuur. De kosten voor aankoop worden veelal geboekt op datum aktepassering. Het is lang niet altijd te voorspellen of dit voor of na een jaarwisseling plaats vindt aangezien we werken op basis van vrijwilligheid. Dit gaat vaak om meerdere miljoenen euro's. Ook is bij kleinere transacties niet altijd te voorspellen wanneer kosten worden gefactureerd. Een groot aantal verplichtingen met derden lopen door over de jaargrens. Het moment van levering van de prestatie bepaald uiteindelijk of kosten meetellen in het lopende of het daarop volgende jaar. Tot slot moeten laatste aanpassingen in de begroting al begin van de zomer worden ingevoerd. Het is dan niet altijd te voorspellen wanneer kosten exact zullen worden gemaakt. Het is dus praktisch haast niet mogelijk om begroting en realisatie exact op elkaar aan te laten sluiten.

13	Reserve landelijk Gebied; pagina 44 onttrekkingen: de toelichting is wel cryptisch en verwijzend naar de batenanalyse, wat staat dar nou eigenlijk? Voor niet-insiders biedt dit niet genoeg inzicht.	Uit de reserve wordt een bedrag onttrokken om het saldo van de lasten -/- bijdragen van derden te dekken. Deze bijdragen zijn hoger dan begroot. Hierdoor hoeft minder onttrokken te worden uit de reserve. Saldo lasten -/- baten (48,6-34,2+2,1)= € 16,5 mln. Inzet algemene middelen € 4,8 mln.-/- Onttrekking reserve (34,7-23,0)= € 11,7 mln.

Algemene bevindingen bij het lezen van de begroting en de rekening:

Analyse van het tekstuele deel van de begroting, vergeleken met de jaarrekening:

- De rekening volgt voor een belangrijk deel wel de indeling van de begroting, zijn qua tekst voor een groot deel naast elkaar te leggen, maar waar volgorde en paragraaftitels veranderen, is vergelijkbarheid direct een stuk lastiger.
- Begroting en rekening geven financieel alleen totalen
- Besteding aan de verschillende -prioriteiten zoals in de tekst genoemd, is niet in financieel overzicht gegeven. De tabel van pag. 42 stemt qua benaming ook niet overeen met de taartdiagram die in de rekening is opgenomen
- Resultaten kunnen ook zijn, dat er regels / verordeningen zijn vastgesteld, de uitvoering van wetgeving is geregeld. Dus niet alle resultaat is meetbaar in cijfers.

- Obv. Hoofdstuk 2.2. krijg je weinig inzicht in de bronnen/dekking van budgetten. Verder lezen bracht me naar:
  - Paragraaf grondbeleid/financieel instrumentarium agenda vitaal platteland pag 121-122
  - Reserves: pag 138, 139 reserve programma landelijk gebied
  - specifieke uitkeringen: p 141 Rijksbijdrage bos, natuur en landschap
  - staat van inkomensoverdrachten pag. 142
- - incidentele lasten en baten meerjarig p 145

Gestelde vragen bij de systematiek en presentatie

Nr.	Vraag	Antwoord
1	Waarom wordt gewerkt met het aanleggen van grote reserves en voorzieningen? Je kan de lasten ook in jaarschijven verwerken? Dit is een 'potjes'begroting.	Binnen dit programma wordt met 1 reserve gewerkt, er zijn geen voorzieningen.De programma-rekening kijkt alleen terug naar het laatste jaar en de ontwikkeling van de reserve. Maar in de Programma-begroting worden de lasten wel in de jaarschijven verwerkt. Toch is er wel een reserve nodig omdat de realisatie tot en met 2021 loopt voor wat betreft de internationale opgave tot en met 2027 voor de provinciale opgave omdat we hiervoor, grotendeels op voorhand, geoormerkte rijksmiddelen gekregen hebben in geld en in ruilgrond. Daarnaast zijn er ook grote fluctuaties in de uitgaven en inkomsten door meerjarige projecten en verkopen van ruilgronden. Zonder reserve zou dat een jaarlijks significant en wisselend beroep op de algemene middelen betekenen. Dat waren de redenen om de reserve in te stellen door Provinciale Staten, zie ook de nota reserves en voorzieningen. Door middel van het opstellen van meerjarige planningen proberen we de behoefte per jaar steeds scherper te krijgen. In de evaluatie grondstrategie van afgelopen jaar bleek wel dat wij al deze middelen hard nodig hebben om de opgave te realiseren. In de zomer van 2017 wordt nog een nadere concretiseringslag gemaakt in de planning.
2	Presentatie: Hoewel de meeste teksten uit de begroting ook in de rekening wel terug te vinden zijn; is de rekening geen 1:1 weergave van de begroting. Zodra een tekstvolgorde verandert, namen veranderen, wordt het lezen van de verantwoording een zoekplaatje . Waarom neem je de begroting niet als lettelrij uitgangspunt; dan hoef je alleen maar aanvullende opmerkingen erin te verwerken wat betreft de realisatie?	Goede suggestie. We hebben getracht zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij de begroting 2016. Doordat teksten door veel verschillende mensen worden aangeleverd is het soms lastig om alle relevante informatie bondig binnen de jaarrekening te presenteren. Hierdoor wijkt de tekst soms af van de oorspronkelijke begroting. In de PS vergadering van 3 juli jl. is toegezegd om de leesbaarheid en toegankelijkheid van de begroting te vergroten door het verder ontwikkelen van de digitalisering. Specifiek wordt er hierbij gekeken naar de opmaak van de programma's, in relatie tot het opnemen van de doelenboom.
3	Teksten: Wie schrijft de teksten, beleidsmedewerkers of financiële mensen? De werkgroep vindt de teksten meer vertellend dan verantwoordend Kan de hoeveelheid tekst omlaag, en de voornemens en verantwoording daarover feitel ijker?	De tekst wordt opgesteld door zowel beleids- als financiële medewerkers. We zullen de suggestie overnemen voor komend jaar en de focus nog meer leggen op verantwoording.
4	Nauwkeurig lezen van de teksten roept op zichzelf al vragen op over de betekenis van woorden, bijvoorbeeld wat zijn Mijlpalen? Zijn dat indicatoren? Of voornemens waarvan vooraf al bekend was dat ze gerealiseerd zouden worden? Kortom: Hoe helpen Mijlpalen PS om hun kaderstellende en controlerende rol in te vullen?	In paragraaf 1.5 van de Jaarrekening zijn de belangrijkste mijlpalen over 2016 opgenomen voor de hele provincie. Met een mijlpaal wordt een belangrijke gebeurtenis in een project bedoeld, bijvoorbeeld een opening of een oplevering. Waar de indicatoren van PS vooral de focus leggen op het eindresultaat geven de mijlpalen ook de tussenliggende stappen in een project weer. Hieruit kan PS afleiden dat er belangrijke resultaten worden behaald, ook als de indicatoren nog niet vervuld zijn. In de begroting 2016 zijn de geplande mijlpalen voor 2016 opgenomen.